

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " pe 1 an 7 "	Prețul inserțiunilor Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“ iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	---	--

Bisericile Apostolice

Din „Istoria Bisericească de Eusevie Popovici“

După moartea Apostolilor și a ajutătorilor lor pentru întărirea și răspândirea mai departe a Bisericii creștine îngrijiră comunitățile sau Bisericile creștine întemeiate de Apostoli, adică Bisericile Apostolice, care de o dată cu întemeierea lor primiseră învățătura și misiunea apostolică. De aceea Bisericile fondate de Apostoli se bucurau de foarte mare considerare. Din acea perioadă a început evanghelizarea din atăția sori și se răspîndea peste țările vecine. De asemenea la ele se adresau cei ce aveau îndoieli despre învățătura lui Cristos și a Apostolilor în vre un punct oare-care; dela ele primiau Bisericile din nou înființate și învățătorii și păstorii lor. Bisericile apostolice se aflau nu puțin, dar nu toate ajunseră la un renume deosebit. Între dinsele dobândiră o însemnătate deosebită acelea, cari se aflară și în împrejurările locale de așa fel, și de aici vine, că unele Bisericile apostolice se bucurau de o înaltă considerare, iar celelalte rămăseră la sfîrșit în umbră. Așa s'a întâmplat anume cu Bisericile din Ierusalim, Antiohia, Roma, Alexandria și Efes, și chiar chiar între acestea cele 4 din urmă lăsară curînd în umbră pe cea dintâiu, iar Biserica din Roma covîrși prin mărire pe toate celelalte. De aceea vom trata mai pe larg despre înființarea și începuturile acestor cinci biserici.

I. Biserica din *Ierusalim* a trebuit să se bucure chiar din început de o mare considerare, fiind-că în Ierusalim însuș Cristos a învățat și a pătimit, a înviat din morți și s'a înălțat la ceruri; în Ierusalim și Duhul Sfînt s'a pogorit asupra Apostolilor, acolo Apostolii petrecură timp mai îndelungat și de acolo s'a răspîndit credința creștină în toată lumea. Cei dintâi episcopi sau Păstori ai acestei biserici de asemenea contribuiră la renumele ei. Ei au fost consăngeni ai lui Isus. Așa primul episcop fû Iacob fratele Domnului, despre care Iosif Flaviu spune, că a murit la a. 62—63, iar Egesip, sau mai bine explicarea, ce se dă îndecomun

ziselor lui, că curînd după aceea Romanii asediară și darimăra Ierusalimul, e pentru anul 66—69. Succesorul său fu Simeon (Symeon), fiul lui Cleopa, de asemenea consăngean cu Isus; el muri pe la 107 în vîrstă de 120 ani fiind rîstignit pe cruce. Dar puțin înainte de asediul Ierusalimului de către Romani, creștinii părăsiră Ierusalimul aducîndu-și aminte de profetia lui Isus, că nu va rămănea peatră pe peatră. Lăsînd Ierusalimul se refugiară peste Iordan în orașelul *Pella*. Ast-fel întăia Biserica apostolică din Ierusalim se strămută pentru cât-va timp aiurea, și deja prin aceea s'a pus capăt autorității precumpenitoare a ei. Când Adrian mai tîrziu la începutul veacului 2 (135) rezidi Ierusalimul sub numele de *Elia Capitolina*, numai o parte a Bisericii creștine și anume creștinii dintre Iudei se mai putură stabili aci, fiind-că Iudeilor li s'a interzis sub pedeapsă de moarte a intra în *Elia Capitolina*. Acum Biserica din Ierusalim nu mai fû nici de cum Biserica principală de altă dată și nu mai putu reveni la vechiul ei renume, mai ales că după moarte primului episcop al ei, Iacob fratele Domnului, partida iudaică puse în contra succesorului său Simeon un episcop rival. De aici se născu în Biserica mîmă o schismă, din care eși pe lingă secta schismaticilor *Nazarei* și secta ereticilor *Ebioniți*. Ea deci rămăse o Biserica apostolică în cât-va fără considerare, fiind chiar în Palestina mai pe jos decăt biserica din *Cesarea*. Tocmai după convertirea lui Constantin cel Mare în veacul 4 Biserica din Ierusalim obținu iarăș o însemnătate mai mare. Toți își aduseră aminte, că ea este leagănul creștinismului și cu încetul ea ocupă iarăș un loc distinct, de și nu cătuș de puțin locul cel dintâiu. Cu atît mai mult crescî autoritatea Bisericilor apostolice din Antiohia, Roma, Alexandria și apoi a Bisericii apostolice din Efes. Dacă aceste Biserici covîrșiau în mărire pe celelalte Biserici apostolice și stau mai pre sus de ele, cauza fû însemnătatea orașelor, întocmai precum decăderea Ierusalimului făcî să scadă și rangul Bisericii din el. Roma, Alexandria, Antiohia erau orașele de căpetenie ale imperiului roman și fiind-că după ele venea

Efesul, de aceea și Biserica din Efes sta în rang după cea din Roma, Alexandria și Antiohia.

II. Cea mai veche dintre aceste 4 Biserici este Biserica din *Antiohia*. Sf. Scriptură ne spune originea ei în modul următoriu: Biserica din Antiohia fu întemeiată în particular de creștinii din Cipru și Cirena, din creștini dintre Iudei și dintre păgâni, curând după moartea lui Stefan (35—37), întâiul martir, și după ce din această cauză se împrăștiară creștinii din Ierusalim. Când Aposolii primiră scire despre întemeierea ei, trimiseră acolo pe Varnava, ca să o conducă și să o întărească. Acesta mai apoi își luă de soț pe Pavel, numit atunci încă Saul, amândoi aduseră Biserica în o stare foarte înfloritoare; ea fu pentru amândoi și locul, din care plecară în călătorii misionare mai depărtate, iar lui Pavel îi servi ca *centrul* primelor sale trei călătorii misionare. Sf. Scriptură spune, că după sinodul apostolic a venit și Petru la Antiohia și aici, ca să nu smintească pe creștinii cei dintre Iudei din Ierusalim, s'a dat în partea iudaizantilor și pentru această fu mustrat de Pavel. Atât ne spune sf. Scriptură despre originea Bisericii din Antiohia. Tradiția veche ne dă relații despre istoria primitivă a ei, că primul episcop al Antiohiei fu *Evodiu*, al doilea Ignatie, care păstori această Biserică 40 de ani cu mare cinste și murî martir sub Traian pe la 104—116. Dar despre originea și istoria primitivă a Bisericii din Antiohia istorisesc alt-fel tradiția posteroară, ce se vede formată în veac 4, iar în mod stabil abia după timpul lui Eusevie. Această tradiție în contradicție cu sf. Scriptură spune, că fondatorul Bisericii din Antiohia a fost Petru și anume că Petru a venit în Antiohia curând după ce călători prin Palestina, spre a vizita Samaria și Cesarea, că el a întemeiat Biserica din Antiohia și a fost primul ei episcop. Ba chiar că el, după datele obicinuite, a fost acolo 7 ani episcop și anume până la a. 42, când s'a întors în Ierusalim, unde fu pus în închisoare de Irod Agripa și după ce scăpă din închisoare s'a dus la Roma. Dar în primele 3 veacuri și în al 4, înainte de timpul lui Ieronim, nimenea nu spune, că Petru a înființat Biserica din Antiohia și că ar fi fost episcop acolo, ci mai vârtos sf. Scriptură și tradiția veche contrazic direct sau indirect o atare scire, și chiar Eusevie în *Istoria bisericească* a sa (III, 36 alias 37) zice numai, că primul episcop al Antiohiei a fost hirotonit de Petru, iar nu că Petru a fost primul episcop, cum explică unii incorrect locul acesta. De aceea tradiția posteroară, ce dă atari relații, nu merită nici o credință de și teologii și istoricii romano-catolici o susțin cu tărie și numai câți-va din ei cedează aici criticei istorice. Sf. Scriptură ce-i drept spune, că Petru a fost în Antiohia, dar nu ca fondator, nici ca episcop. Ori-cum însă în primele trei veacuri Biserica din Antiohia crescî din ce în ce mai mult, se bucură de o mare considerație și era în tot *Orientul*, cum se numea Siria și țerile vecine, o Biserică cu așa renume, că vorbind cine-va despre Biserica Orientului, se înțelegea prin aceasta în comun Biserica din Antiohia.

III. *Biserica din Alexandria* este citată deja din cea mai depărtată anticitate creștină ca Biserica apostolică, așa că ea este fără nici o îndoială de origine apostolică. Dar sf. Scriptură nu ne spune nicăuri care apostol sau bărbat apostolic s'a dus acolo și a fondat această Biserică. Chiar tradiția veche păstrează tăcere în acest punct. Abia tradiția dela mijlocul veac 2 înainte consideră pe Evangelistul Marcu de întemeietor al Bisericii din Alexandria și pe Ananus ca întâiul episcop al ei, iar pe Abilius ca al doilea. În timpul următoriu lui Eusevie istoricul bisericesc, Marcu e considerat și ca primul episcop al Alexandriei, lui urmă apoi Ananus ca al doilea și Abiliu ca al treilea. Mai târziu se zice, și anume mai întâi din partea romano-catolicilor, că Marcu a fondat Biserica din Alexandria, fiind trimis acolo de Apostolul Petru; și teologii romano-catolici zic de timpuriu, că dacă această Biserică a ajuns la un rang așa de înalt, aceasta se datorește împrejurării, că ea fu fondată, din ordinul Apostolului Petru, de ucenicul său Marcu, așa dar indirect de Ap. Petru. Dar Biserica din Alexandria își avea rangul ei mai înalt decât alte Biserici Apostolice, nu atât pentru proveniența ei dela Petru sau propriu zis dela ucenicul său Marcu, ci mai mult pentru poziția, ce ocupa între orașele imperiului roman, poziție ce ajunsese încă și mai înaltă prin împrejurarea, că Alexandria era focariul de pe atunci al științei și de aceea în Alexandria se și înființă prima școală teologică renumită a Bisericii creștine, prima școală numită catolică, ce deja la sfârșitul veac 2 era cunoscută și renumită.

IV. *Biserica din Efes*, care pentru importanța sa fu numită „Ochiul Asiei”, este iarăși Biserica Apostolică. Sf. Scriptură spune, că ea fu fondată de Apostolul Pavel, condusă de el însuș cel puțin 2½ ani și în fine fu încredințată de el lui Timoteiu spre a o conduce. Tradiția străveche și unanimă zice, că și Apostolul Ioan s'a stabilit în Efes la bătrânețe și rămase aici până la moartea sa. Deja aceste împrejurări au fost proprii de a da bisericii din Efes o mare importanță, mai ales în Asia mică. Această importanță se mai mări încă prin împrejurarea, că Efesul prepondera între celelalte orașe din Asia mică, necontestat ca capitală și era de asemenea sediul principal al artelor și al științei.

V. *Biserica din Roma* covârși în autoritate și renume pe toate aceste Biserici, mai ales după ce Ierusalimul căzuse. Despre fondarea Bisericii din Roma și primii ei episcopi ca și despre fondarea Bisericii din Antiohia și primii ei episcopi alt-fel istorisesc sf. Scriptură și alt-fel tradiția posteroară. Dacă ne ținem de sf. Scriptură și de tradiția cea mai veche, adevărat de tradiția până către mijlocul veacului 2 despre fondarea Bisericii din Roma, atunci Biserica din Roma s'a fondat ast-fel: Ce privește timpul ea se vede fondată deja înainte de alungarea Judeilor din Roma din porunca împăratului Claudiu, după moartea căruia această poruncă nu s'a mai observat, fiind dat că alungarea tuturor Iudeilor din Roma, cum mărturisesc

și sf. Scriptură sub împăratul Claudiu, în ultimul period al domniei lui s'a făcut în adevăr din motivul, pe care-l aduce *Suetoniu* (*Iudaeos impulsore Chresto assidue tumultuantes Roma expulsi*), și în tot cazul ea fu fondată cu câți-va ani înainte de 58. Iar ce privesc fondatorii, aceștia au fost mai întâiu câți-va creștini, ucenici și ajutători ai Apostolilor; dintre cari, cel puțin pe când Pavel scrie epistoala către Romani (pe la 58), majoritatea erau ucenici, consângeni și cunoscuți ai lui Pavel. Apoi Biserica din Roma se vede întărită de Pavel însuș care crezută de datoria sa a venit la Roma și chiar veni în adevăr pe la a. 61—62 fiind în legături, și aici predică 2 ani întregi cu atâta succes, că vestea despre evanghelie străbătă până în palatul împăresc. Din epistoala lui Pavel către Romani se vede, că Biserica din Roma fu fondată de credincioși, cum și ucenici și ajutători ai Apostolilor, între cari însă cel puțin majoritatea celor posteriori erau ucenici, consângeni și cunoscuți ai lui Pavel. În această epistolă Pavel salută pe predicatorii evangheliei și căpitaniile Bisericii din Roma, ca pe niște ucenici, consângeni și cunoscuți ai săi și se simte datoriu a întări pe creștinii din Roma prin predica sa, pentru aceea nu va uita, ca să vină la Roma. Din faptele apostolilor apoi se scie, că el a și adus la îndeplinire această hotărîre, pe care o luase deja mai înainte (pe la 58), negreșit a împlinit-o în alt mod decât gândise, căci el a ajuns în Roma fiind în legături. Cu toate acestea, puțin predică evanghelia tuturor celor ce veniau la el și chiar se laudă însuș în epistoala către Filipeni, că a răspândit evanghelia așa, în cât ea a pătruns până în palatul împăresc. Însă nici Faptele Apostolilor, nici Pavel în epistoalele sale, nici alt Apostol nu ne spun despre un alt Apostol, care ar fi venit în Roma și acolo ar fi predicat evanghelia, sau chiar că ar fi fondat Biserica din Roma. A trebuit deci, precum s'a și întâmplat, ca locul pe care Petru în epistoala I-a îl numește Babilon și dela a cărui Biserică el trimetea salutări, să se ia drept Roma și să se afirme, că Petru a scris din Roma această epistolă și a numit în ea, Roma figurat Babilon. E adevărat, că deja pe la finea veacului 2 locul acesta se esplica ast-fel și anume *Climent din Alexandria* pe la finea veacului 2 fu cel dintăiu despre care scim hotărît, că l-a esplicat așa, iar teologii și istoricii romano-catolici apără această esplicare până în ziua de astăzi. Ei cred a găsi o confirmare a acestei esplicări în *Apocalips*, unde în adevăr Roma se numește figurat Babilon. Dar aceasta încă nu probează în de-ajuns ce e de probat. *Apocalipsul* e o carte profetică, de aceea se pare foarte natural, ca autorul să vorbească în imagini și să numească ast-fel pe Roma cea coruptă, Babilon, care își are tronul pe șapte dealuri. Dar în indicarea locului unde e scrisă o epistolă nu e natural a pune un nume figurat drept numele adevărat al locului. De asemenea nu e natural, când adresăm o scrisoare la mai multe persoane, să începem cu cele mai de departe și să sfîrșim cu cele mai de aproape, ci

în însirarea persoanelor, la care adresăm o scrisoare, de obicei, începem cu cele mai de aproape și sfîrșim cu cele mai departe. Epistoala I a lui Petru este adresată către Bisericile din *Pont, Galatia, Capadocia, Asia și Bilitia*. Din Babilon acest mod de adresă e natural, iar din Roma aceste țări n'ar fi numite în mod natural, ci numele lor s'ar însira în mod invers. Apoi scim din Sfînta Scriptură, cu deosebire din epistoala lui Pavel către Galateni, că Petru, Ioan și Iacob s'au învoit între sine cu Pavel și Varnava, ca aceștia să predice evanghelia la păgâni, iar Petru, Ioan și Iacob la Iudei, cum după faptele Apostolilor a fost și voința Mântuitorului. Iudeii de și răspândiți în tot imperiul Roman, totuș încă dela captivitatea Babilonică și apoi din timpul domniei *Macedonene* erau împrăștiati cu deosebire în orient, iar spre apus viețuiau popoarele păgâne cele mai distinse și mai civilizate. De aceea regiunea spre ost de Palestina era regiunea firească a lui Petru, Apostolul Iudeilor; iar regiunea spre vest de Palestina era regiunea firească a lui Pavel, Apostolul neamurilor. Și ast-fel ar fi de tot natural, ca Petru în cele din urmă să se fi dus și în Babilon și să fi scris de acolo întâia sa epistolă, pe când Paul își dirigea spre vest călătorile sale apostolice. Epistoala 2-a lui Petru adresată la aceleași Biserici și poate fi foarte bine scrisă din același loc ca și cea dintăiu și anume puțin înainte de moartea sa, fiind că el însuș scrie despre moartea sa la care se aștepta curând. Ast-fel Petru a putut să moară în Babilon și n'am putea zice, că în epistoalele lui Petru se află o mărturie, cum că Petru a fost în Roma, de oare-ce sub Babilon se poate mult mai natural înțelege Babilonul de cât Roma, de și unii, cel puțin dela finea veacului 2, s'au deprins a crede, că aici se înțelege Roma și de și, poate tocmai din acest motiv, în tradiția veche lipsesc relații despre o activitate a Apostolului Petru în Babilon. Împrejurarea, că „*Marcu fiul său*“ era cu Petru când acesta scria prima epistolă pe când se scie din alte locuri ale sf. Scripturi, că Marcu era cu Pavel în Roma, nu dovedesce nimic; căci el a putut fi cât-va timp în Roma cu Pavel și cât-va timp în Babilon cu Petru, precum se și vede, că el în timpul epistoalei 2 către Timotei era ajutorul lui Pavel și acesta îl chiamă la Roma din extremul orient; afară de aceasta ar putea fi încă o întrebare, dacă „*Fiul său Marcu*“, despre care vorbește Petru, e tocmai evangelistul *Ioan Marcu*, de și tradiția și anume deja dela mijlocul veacului 2, adevărat la Papii ne spune, că Evangelistul Marcu fu cu preferință companion al lui Petru, ceea ce el în intervale anunțate de timp a putut fi, și ne arată că a scris Evanghelia sa după predicile acestui Apostol, ceea ce după particularitățile acestei evanghelii e foarte admisibil.

(Va urma)

Despre închiderea și deschiderea ușilor împărătesci

Pentru cei-ce cunosc însemnătatea părților alcătuitoare ale bisericeii, precum și a diferitelor acte sfinte, ce se săvîrșesc într'însa, intrările și eșirile, ce se fac de către sfinții servitori prin ușile, împărătesci, fie cu cadelnița și evangelia, fie cu sfințele daruri, nu sunt o simplă formă goală și lipsită de sens. Fie-care din aceste intrări și eșiri are o deosebită însemnătate, după momentul din timpul serviciului divin, când se săvîrșesc aceste acte.

În legătură cu însemnătatea și cu timpul intrărilor și eșirilor stă faptul închiderei și deschiderei ușilor împărătesci. Deschiderea ușilor în timpul slujbelor dumnezeesci înseamnă câte odată calea în acele locuri, pe unde a petrecut Mântuitorul lumii, câte odată — ușile raiului, ori intrarea în împărăția cerească; închiderea lor însă are o însemnătate opusă celorlalte, adică, închiderea ușilor raiului sau împărăției ceresci, arătarea stării de pocăință, în care se găsește omul, depărtat de darurile lui Dumnezeu din cauza mâniai Sale pentru păcatele omenești.

Toate aceste evnimente de bucurie sau de întristare, cari au avut loc în dezvoltarea vieții bisericești, se perondoază înaintea ochilor creștinilor în timpul serviciului divin, de aceea de mai multe ori se ved ușile împărătesci aci închizându-se, aci deschizându-se.

Când anume ele se închid și se deschid? Iată ce ne propunem a arăta în aceste rânduri, în credință, că vom aduce un serviciu tinerilor preoți, cari, din lipsă de practică mai îngelungată, întârzie cu executarea mișcărilor cerute la timp de însemnătatea actelor ce se săvîrșesc în timpul serviciului dumnezeesc public.

Momentele când se închid și deschid ușile împărătesci sunt acestea:

La vecernie, când se începe a se cânta la strană Mărire de la *Doamne strigat-am* se deschid ușile împărătesci pentru a se face vohodul, care închipuesce pogorîrea Domnului nostru Isus Cristos pe pământ și înălțarea Lui la ceriu; deci, deschiderea aceasta înseamnă calea, care s'a deschis oamanilor în împărăția cerească prin venirea Domnului. După cântarea prochimenuului, sau dacă sunt pareimii de obicei după cetirea penultimei se închid ușile.

Se deschid apoi pentru facerea otpustului și a nume când preotul sau diaconul zice: *Înțelepciune*. După terminarea otpustului se închid definitiv ușile. Rămân însă deschise și după otpust la vecerniile când se mută sf. cruce dela proscomidier pe sf. masă, după terminarea cărui act se închid.

La utrenie se deschid ușile împărătesci pentru cetirea Evangheliei. Deschiderea se face când preotul sau diaconul zice: *Să luăm aminte, înțelepciune*, pentru a se chema atențiunea creștinilor la cântarea prochimenuului de la antifoane, care deja arată conținutul Evangheliei. Ușile se închid îndată după cetirea Evangheliei în sărbători, iar duminecile — după ce se scoate sf. Evanghelie în mijlocul bisericeii spre sărutare. Rămân apoi închise până în timpul doxologiei mari,

și anume când preotul sau diaconul zice: *Măvire Ție Celui ce ne-ai arătat lumină*, ele se deschid, pentru a nu se mai închide de cât numai după începutul liturgiei și anume când sa termină vosglasul de începerea liturgiei: *Binecuvântată este împărăția*....

La liturgie, după cântarea fericirilor se face vohodul, care deja presupune a fi deschise ușile împărătesci; de aceea, după obicei, când încep a se cânta fericirile ușile se deschid. Vohodul acesta închipuesce mergerea Domnului la predica Evangheliei; deci ușile rămân deschise până după cetirea Evangheliei, când iarăș se închid. De aci înainte, în tot timpul săvîrșirii liturgiei, nu se mai deschid ușile împărătesci de cât numai pentru facerea vohodului celui mare, care închipuesce mergerea Domnului la patima cea de bună voie și la moarte. Spre acest scop deci ușile se deschid după ce se termină în altariu cetirea rugăciunilor tainice, în timpul Heruvicului, și se închid îndată după intrarea în altariu cu sf. daruri. Momentul acesta închipuind punerea Domnului în mormânt, închiderea ușilor deci înseamnă punerea pietrei pe ușa mormântului și așezarea strajei împrejurul lui. De aci înainte încep momentele cele mai sublime ale serviciului dumnezeesc, — săvîrsirea negrăitei taine a trupului și sângelui Domnului, de care și ingerii se cutremură. Deci pentru nevrednicia și neputința omului de a asista și a putea pricepe această taină, ușile stau închise tot timpul liturgiei, până după împărtășirea sfințitorilor liturgisitori. Când se termină acest act, se deschid ușile împărătesci și Preacuratele Taine se arată credincinșilor, chemându-se și ei la împărtășirea cu dinsele prin cuvintele: *Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste se vă apropiați*. Această deschidere a ușilor împărătesci înseamnă arătarea Domnului ucenicilor Sei după învierea din morți și înălțarea Sa la ceriu, biruința asupra morții și a iadului și deschiderea împărăției ceresci, pierdute de strămoși. După terminarea otpustului liturgiei ușile se închid apoi definitiv.

„Cuv. Adev.“

† Iosif Birta

Iosif Birta preot în Iersig și asesor la scaunul protopresbiteral al Bocșei nu mai este între cei vii. Decedatul, născut în Iersig, din părinți economi, după ce a terminat studiile gimnasiale cu maturitatea a intrat în teologia din Caransebeș, și după ce a obținut ecalificația preoțască pentru parohii de clasa primă, s'a mulțămît a fi denumit și a servi la parohia sa natală și a fi mângăierea părinților la casa părințască. Îndată după ocuparea parohiei, primul său gând și paș a fost rădicarea edificiului școlar, care era în stare de tot primitivă succedându-i a și rădica nou edificiu chiar și cu jertfe dela sine, iar spre a veni în ajutoriu, poporenilor săi, cari sunt puțini la număr, s'a oferit a ținea vre-o 2—3 ani școală ca învățătoriu, care chiemare a impliuit-o cu mult drag, dar tot cu atâta greutate.

Biserica a împodobit-o cu multe daruri din al său, iar interesele poporului său din comună le sprijinea din tot sufletul, întocmai cum respecta și cerințele juste ale conlocuitorilor slovaci din comună din care cauză era stimat și iubit de toți fără desclinire.

Peste tot se însuflețea pentru cauzele culturale și naționale românești și le sprijinea cu dragă inimă. Astfel l-am văzut în conferința ținută pentru înființarea foii „Drapelul”; în luptele electorale politice strict pe lângă programul național luptând la alegerile pentru municipiul comitatului nostru cu rezoluție și aducând pe poporenii săi pe toți, până și antistia comunala, sub steagul luptei sale.

Însușirile sale blânde și nobile l-au făcut să fie nu numai respectat și plăcut în toate cercurile, ci chiar și disțins, fiind deputat și asesor la scaunul protopresbiteral al Bocșei și încă în curând după ce a intrat în tagma preoțască, pentru care durere numai 6 ani a putut să-și dovedească credința și ambițiunea.

Acest preot de model, după un morb greu, care poate încă de pe timpul studiilor l-a atacat, ca pe mulți alții, trebui să-și părăsască biserica și neamul său, să-și părăsască neconsolabila sa soție, fiu, părinți și soacră, cari se făliau cu bunul și scumpul lor *Birta* în grabă după ce era pe deplin tercit în familie și parohie. Pe acest preot îl jălesc pe lângă familia jalnică poporul său și toți câți l-au cunoscut.

Înmormântarea s'a îndeplinit cu poampă cvenită luând parte toată comuna și celebrând 9 preoți dimpreună cu protopopul tractual și 5 învățători.

Cosciugul decorat cu o frumoasă cunună din partea jalnicei sale soții *Silvia* și fiul său *Ciprian*, a fost purtat până la biserică și napoi până la casa mortuară de 6 preoți. În biserică după celebrarea s. liturgii și a prohodului, d-l preot *Iancu Ișvan Stan din Bocșa Română* a ținut o frumoasă cuvântare asupra vieții scurte a decedatului, iar la mormânt d-l preot *Coriolan Zuiac*, din Văsiova luându-și drept motto: „*Stați groparilor, că încă nu știți pe cine depuneți în negrul mormânt*” a vorbit în adevăr foarte mișcătoriu, în cât a stors lacrimi de durere din ochii tuturor.

Familiei jeluitoare, care se sdrobia de durere, cum mai arare ori se poate vedea, și anume Doamnei văduve *Silvia Birta*, părinților *Iosif* și *Iconia Birta*, precum și Doamnei soacre *Iustina Mircea*, le aducem cu toții tributul consolărilor noastre precum și scumpului lor decedat rugăciunea forbinte: Dumnezeu să-l odihnească în pace și memoria rămână-i eternă, că bună slugă și credincioasă a fost reposatul bisericii sale, iar ca fiu, tată și ginere adevărat model.

Unul din cei de față.

Varietăți

Alegerea de episcop de la Arad. Sinodul eparhial estraordinar al dieceei Aradului, e convocat pe Joi 30 Ianuarie (12 Februarie) la oarele 9 înainte de amiază, la Arad, pentru efectuarea alegerii episcopului diecesan.

Mulțămită publică. La fondul de ajutorare „*Ioan Popasu*” din Caransebeș au mai contribuit următorii Domni din Logoj: *Coriolan Bredicean* 2 cor., *Dr. Stefan Petrovicu* 2 cor., *Dr. George Dobrin* 2 cor., *Dr. Dimitrie Florescu* 2 cor., *Dr. Iaboc Maior* 2 cor., *Dr. Aurel Vălean* 2 cor., *Dr. Nicolae Petrovici* 2 cor., *Dr. Cornel Jurca* 2 cor., *Dr. Pachomiu Avramescu* 2 cor., *Nicolae Bireescu* 2 cor., *Coriolan Bireescu* 2 cor., *Nicolea Proștean* 2 cor., *Vasilie Jurca* 1 cor., *Isidor Chirița* 1 cor., *Aurel Szabó* 1 cor., *Virgil Pop* 1 cor., *Anton Gilg* 1 cor., *Ludovic Frühwald* 2 cor., *Constantin Buciu* 1 cor., și *Casina română din Logoj* 10 cor. La olaltă 42 cor. Primească marinimosii donatori călduroasele noastre mulțămiri. *Dr. Iuliu Olariu* președ. *Dr. George Dragomir* secretariu.

Daruri frumoase oferite sfintei Mănăstiri din „*Valea Călugărului*”. Toate faptele cele bune și virtuțile creștinesci își au rădăcina și isvorul în iubire. Pentru iubire s'a pogorit Mântuitorul din ceriu pe pământ; pentru iubire sfinții apostoli au lăsat toate și au urmat Domnului; pentru iubire cătră legea creștinească, sântii mucenici cu moartea au cumpărat viața de veci adăpând pământul cu sîngele lor, ca cu o ploaie din ceriu, din care au răsărit milioane de creștini; din iubire sfinții asceti și cuvioșii părinți au părăsit lumea sgomotoasă, cetățile, orașele și'n locul acestora au prefăcut munții, pădurile și pustiiile, cetăți și orașe. Pentru aceea și dascălul neamurilor dumnezeescul Apostol Paul, ne îndeamnă zicînd: „Urmăriți iubire” I. Corinteni c. 14, v. 1. Acestui glas dumnezeesc au urmat și marinimosii și evlavioși donatori, în frunte cu nisce conducători la locul său, cari pătrunși de cele mai curate simțominte creștinesci țintesc întruna cu mine, ca în curînd să putem esclama imnul îmbucurătoriu: „Saltă acuma și te bucură sormană Mănăstire, că mărirea Domnului preste tine a răsărit”; zic acestui glas, căci și dinșii din adevărată iubire cătră sânta noastră Mănăstire, au contribuit cu aceste daruri frumoase și vrednice de imitat. Iată aceste daruri: Evlavioasa și marinimoasa creștină *Chita Stină* măritată *Străin*, din Dalbecșet punînd la inimă cuvintele mele părintesci, că nimica nu 'i stă-tornic în lumea aceasta; nimic nu merge cu noi în lumea, care-i dincolo de groapă, nimic nu ne ajută la mântuirea noastră, fără numai credința dreaptă împreună cu fapte bune. Acestea ne ajută; acestea ne însoțesc; acestea rămân vecinice. „Dat-au, risipit-au seracilor, dreptatea lui rămâne în veacul veacului”. Psalm 111, v. 8. Iar despre credință „fără credință nu-i cu putință a plăcea lui Dumnezeu”. (Evrei cap 11, v. 6). Aceste și altele multe, ce i-am mai vorbit

adine emoționat, pătrunsă fiind de aceste duhovnicesci cuvinte, a făcut o legătură cu sânta noastră mănăstire, „Călugăra”. Și anume: dinsa ne-a dat pe sama sfintei noastre mănăstiri o parte de pământ de 1000 de stinjeni în valoare de 300 coroane, în schimb pentru facerea unui parastas în tot anul la ziua morții ei, la care ne-a obligat a pomeni și pe bărbatul ei, fiii Sâmbziana și Lăpădat, iar după moarte și pe bărbatul ei Ilie Strain. Contractul s'a trimis Venerabilului Consistoriu spre aprobare. Bunul Dumnezeu să răsplătească înviuit fapta nobilă a stimatei donatoare; iar în lumea cealaltă să-i facă loc în ceata droșilor. În deosebi aducem sincere mulțămiri și părintelui Ilie Imbrescu, care cu multă precauțiune ne a făcut contractul de donare în dar, pre care Venerabilul consistoriu l-a aflat de bun. Urmează darurile evlaviosilor creștini din Vrâniu: Sfânta biserică 10 cor., Familia Tamășel 7 cor., Nicolae Balmez preot-capelan cu familia 3 cor., Pavel Roșu preot 3 cor., Iosif Muntean paroh 1 cor., Mărița Mităr 10 cor., Sofia Lăngu 1 cor., Nistor Teica 2 cor., Pavel Atuagea 3 cor., Micla Mutean 2 cor., Lazăr Putnic 2 cor., Iancu Balmez, Martin Bena, Adam Ogrin, Nicodim Crițu, Ioan Surlas, Ioan Mităr, Teodor Boraciu, Teodor Baboru, George Baboru, George Cărcotă, Elisaveta Cărcotă, Alexa Manciu, Petru Mițar, Adam Mităr, Iarăș Ișfan, Dochia Chișereu, fie eare cu câte o coroană. Dela mai mulți sub 1 coroană, 12 cor. 88 bani. La oialtă 72 cor. 88 bani. Iar în naturale 91 cor. 92. Total 164 cor. 80 bani. În comuna Vrâniuț la îndemnul părintelui George Băiaș: Sfânta biserică 6 cor., George Băiaș preot 2 cor., Cornel Lazăr învățătoriu 1 cor., Mita Cioloca 1 cor., Iosif Iancu 1 cor., dela mai mulți sub o coroană, 4 cor. 98 bani. La oialtă 15 cor. 98 bani. Iar în naturale 56 cor. 44 bani. Total 72 cor. 42 bani. În comuna Gherliște s'a colectat prin harnicul preot Axentie Popoviciu: dela Sfânta biserică 10 cor., Axentie Popoviciu paroh 2 cor., Iancu Duda învățătoriu 1 cor., Micu Lepa președinte de comitet 10 cor., Mihaiu Bojincă din Dognacica 4 cor., Ioan Gușcă Nr. 20, 4 cor., Păun Crêștun Nr. 145 3 cor., Todor Duda comerciant 2 cor., evlaviosul cantor Dănilă Crêștun cu soția lui Măria 4 cor., Mihaiu Mocea 2 cor., Ioan Bojincă Nr. 113, 2 cor., Valeriu Stîngu comerciant, Nicolae Gruescu, Iancu Dragoiu jude, George Duda sub jude, Damaschin Stîngu, Octavian Duda faur, Păun Andreș Nr. 93, Petru Stoia codrean, Ioan Fila alias Lazăr, Martin Duda, Mihaiu Stîngu epitrop, Anuța soția lui, Păun Duda, Damaschin Dragoiu, epitrop, Dănilă Pasere epitrop, Veselin Dragoiu, Adam Crêștun, Petru Gușcă Nr. 168/a Ioan Gușcă, Mihaiu Duda, Măria Mocea, Magdalena Mocea, Vasilie Duda faur, Iacob Stoia, Mihaiu Bêrtu, Andreș Nr. 90, Ștefan Andreș Nr. 88, fiecare au donat câte 1 coroană. Ioan și Iacob Mărilă 60 fil., S. Segescu comerciant 60 fil., I. Andreș Nr. 92, 40 fil., Mihaiu Stîngu Nr. 320, Anastasia Stîngu, Ioan Stîngu, Mihaiu Caraba (Andreș numit), Floarea Andreș, Sara Susa, Păun Susa, fie care câte 20 fil. Peste tot 73 cor. 20 bani.

Tuturor le aducem mulțămiri cele mai profunde. Bunul Dumnezeu să-i țină întru mulți ani, ca să mai poată face astfel de fapte vrednice de imitat. *Sfânta Mănăstire Călugăra* în 19 Ianuarie 1903. *Macarie Gușcă* monah.

Au reposat. *Maria* soția preotului *Ilie Pepa* din Armenis. — *Dimitrie Dragoș* din Bogsa-Română. — *Elena*, soția concetățeanului nostru *Eliseiu Fara*.

Himen. D-l *Constantin Doboșan*, teolog absolut, și d-ra *Silvia*, fca preotului *Silviu Colofoară* din Școala vor serba cunună lor Duminecă în 26 Ianuarie a. c. — D-l Dr. *Petru Maier* și-a încredințat de soție pe d-ra *Ecatarina*, fca vrednicului țogojan *Vasilie Iorga*.

Biserica „Noua Sfânta Sofia”. În 1888 episcopul de Ottavă (Canada) făcând călătorie prin Europa a cercetat și Constantinopolul, unde l'a impresionat foarte mult frunșeta bisericii „Sfânta Sofia”. Reîntors a casă a început propagandă pentru zidirea unei biserici în New-York întru toate după modelul „Sfintei Sofii” din Constantinopol, dar de o mărime cum să nu fie alta în toată lumea. Cum americanii sunt oameni ai faptelor, cari dacă și propun ceva și împlinesc, propaganda episcopului a ajuns deja la rezultatul dorit: sunt deja adunați banii de lipsă pentru zidirea bisericii și sunt făcute deja și planurile, mai lipsiud numai începerea zidirei. Despre grandiositatea acestei biserici minune ne dau o oarecare idee următoarele date: Va avea spaț pentru 75000 de oameni, (bis. Sf. Petru din Roma are spaț numai pentru 50.000) împărțit în patru năi principale în jurul cărora vor fi — în semicerc — unsprezece altare; stâlpii din jurul altarelor vor fi îmbrăcați în aur: în loc de tururi va avea — ca cea din Constantinopol — numai cupole, între cari cea principală va fi cu 50 metri mai înaltă de cât cupola bisericii Sf. Petru din Roma și preste tot în treagă zidirea are să fie cea mai înaltă zidire din toată lumea; pe cupole vor fi așezate oroloage mari, cari vor arăta și suna ceasurile toate deodată, fiind luminate noaptea cu lumină electrică, spre a fi văzute din depărtare; părțile singuraticale ale bisericii vor fi făcute după modeluri de zidiri egiptene, italiene, grecesci și asiane din evul vechiu și din cel mediu, iar întreagă greutatea boltiturii se va răzima pe patru stâlpi principali. Până acum cea mai mare biserică era biserică Sf. Petru din Londra. Când va fi însă gata „Noua Sfânta Sofia”, acestea cad în al doilea plan, respective al treilea.

Carneval. Astă seară „Secțiunea din Caransebeș a societății crucii roșii din țerile aparținătoare coroanei Sfântului Ștefan”, aranjază în sala cea mare a Otelului Lichtneckert *Serată de dans*.

Curios. Într'o foaie din Ardeal cetim următoriu: „Anunț. Se caută un candidat de preot, de confesiune gr.-or. rom., ca capelan, sub condițiuni foarte favorabile, pentru o parohie de clasa a II-a din Bănat, cu venit anual de 1015 fl., constândtor parte din naturalii, parte din bani gata și cuartir natural foarte comod.

Reflectanții să se adreseze la administrațiunea foii „Libertatea” pentru a primi informațiuni mai detaliate. Am reprodus acest curios anunț, pentru ca să arătăm noul mod de a liferă preoții pentru parohiile din Bănat. *Taman*, după paragraful Statutului Organic!?

Convocare. Domnii acționari ai societății comerciale pe acții „Verendineana” se invită la a IV-a adunare generală ordinară, care se va ține în Verendin în 10 Martie st. n. 1903 la 10 oare a. m. Obiectele ordinii de zi sunt: 1. Raportul direcțiunii și subșternera hlanțului pe anul 1902. 2. Raportul comitetului de supraveghiere. 3. Decis asupra celor de sub punct 1 și 2 și darea absuluiorului. 4. Alegerea comitetului de supraveghiere. 5. Propuneri eventuale. Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiati sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual documentul de plenipotență cu 3 zile înainte de adunarea generală la direcțiunea societății. *Verendin* în 1 Februarie 1903. *George Ionescu*, președinte. *Meilă Velescu*, secretari.

Mulțămită publică. Neputând a mulțami în special tuturor celor ce m-au condolat pentru moartea scumpului și neuitatului meu soț *Iosif Birta*, fost preot în Iersig, vin pe aceasta cale a-mi aduce mulțămitele mele rudelor, amicilor și cunoscuților, cari au binevoit a participa la înmormântarea soțului meu și a-mă condola. Iersig la 16 Iunie 1903. *Silvia Birta* născută *Mircea*.

Mulțămită publică. Pentru condolările primite din incidentul încetării din viață a neuitatei noastre soții resp. mamă *Elena Fară* născ. *Suciu* și pentru participarea la înmormântare din partea diferitelor corporațiuni exprimăm și pe aceasta cale tuturor, și în deosebi corului inst. teol. ped., on. preoțimi, și on. episcopii din loc sincerile noastre mulțămiri. Caransebeș, 6 Februarie 1903. — *Jalnică Familie*.

Secta nazareană este o plagă pe biserica noastră. Combaterea și înfrângerea acestei secte este lucru greu atât pentru mulțimea învățăturilor ei eretice cât și pentru încăpăținarea cu care nazarenii (pocăiții) țin la aceste învățături bazate pe te miri ce citate fals scoase și rău interpretate din s. scriptură. O ușurare în privința aceasta ofere broșura:

„**Dispute cu Nazarenii, I**”, apărută în editura noastră. Broșura, ce în mai multe dispute înfrânge învățături nazarene, constă din 4½ coale de tipariu fin, și vindem exemplarul **numai cu 10 cruceri** (+ portul postal) și — încât comunele bisericesci ar cumpăra mai multe exemplare spre împărțire între credincioși. — chiar mai ieftin.

Tipografia și Librăria diecesană
in Caransebeș

Concurs

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan dtto 11 Novembre 1902 Nr. 4201 B. escriu concurs pentru întregirea postului de paroh, devenit vacant prin moartea preotului *Mihail Bldariu*, în parohia de clasa III din comunitatea bisericească greco-orientală română **Prilipeț**, în protopresbiteratul Mehadiei, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană”.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual de 600 coroane, în care se cuprind birul preoțesc, botezurile, înmormântările umblarea cu apa sfințită la Botezul Domnului, înainte de prasnice și alte datorințe preoțesci.

2. Sesiunea parohială, constăitoare din 33 jugere și 1394° pământ parte arătoriu, parte fâneaț.

3. Folosirea casei, curții și grădinei parohiale, eventual pentru toate aceste un echivalent computat în bani.

4. Alte venituri după funcțiuni preoțesci îndatinate.

Doritorii de a ocupa acest post au ași subșterne recursele lor, instruate conform Statutului organic și Regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, subscrisului protopresbiter tractual, la Orșova, până la termenul indegetat și amăsurat ș-lui 18 din acelaș regulament, pe lângă prealabila mea încredințare, a se presenta în vre-o Duminecă sau serbătoare, la serviciul de dimineață și la S. Liturgie, spre ași arăta desteritatea în tipicu, cântare și oratoria.

Orșova, în 23 Ianuarie 1903.

1—3 [9]

Mihail Popovicu

protopresbiter.

Premiat cu diplomă de onoare și cu medalie de aur în Bucuresci, și 2 medalii de argint

Eugeniu I. Spang,

auritoriu de biserici și constructor de altare

Timișoara-Fabrică strada *Burcus* Nr. 10. în casa proprie.

Primesce spre esecutare și efeptuire cât se poate mai frumos și mai ef-tin ori-ce construcțiune de biserici.

Face ori-cărei comune bisericesci desemnuri și planuri pentru tēmples, tronuri, morminte sfinte și specificațiuni de spese fără plată.

Pentru comande se roagă

3—6 [5]

cu deosebită stimă:

Eugeniu I. Spang

Convocare.

Domnii acționari ai casei de păstire ca societate pe acțiuni „NERA“ se convoacă prin aceasta la

a V-a adunare generală ordinară

care să va ține în Bozoviciu la 23 Martie st. n. 1903 p. m. la 3 oare, în localitatea institutului.

Obiectele de pertractare:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre agendele institutului pe anul al V-lea de gestiune 1902, decidera asupra bilanțului și darea absolutului, propunerea direcțiunii și decidera asupra întrebunțării profitului.
2. Aprobarea statutelor fondului de pensuni în înțelesul punct. 3 al protocolului adunării generale din 1899.
3. Eventuale propuneri.
4. Esmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

P. T. Domnii acționari, cari nu pot participa la adunarea generală, sunt rugați a ne remite plenipotența scrisă cu mâna proprie și vidimată de 2 martori cu cel mult 8 zile înainte de adunarea generală.

Bozoviciu, la 22 Ianuarie 1903.

1-1 [8]

Direcțiunea.

Active

Contul Bilanțului

Pasive

	Cor.	fil.	Cor.	fil.		Cor.	fil.	Cor.	fil.
Casa			1097	31	Capital de acțiuni			90000	—
Cămbii de bancă			372389	—	Fond de rezervă	15578	04		
Efecte			1870	—	Fondul special de rezervă	600	—		
Realități			2763	92	Fondul de binefaceri	449	29	16627	33
Mobilier	2046	97			Cambii reescomptate			165540	—
După amortisare de 10%	204	70	1842	27	Depuneri spre fructificare			88816	17
Interese transitoare			4746	54	Conturi curente			3404	97
Prodiversi			1428	10	Dividende nerădicate			376	—
					Interese transitoare			6332	62
					Profit curat			15040	05
			386137	14				386137	14

Perderi

Contul profit și pierderi

Profit

	Cor.	fil.	Cor.	fil.		Cor.	fil.	Cor.	fil.
Interese de reescompt	9428	26			Interese de escompt	26953	08		
Interesele fondului de rezervă	556	02			Interese de Conturi corente	263	52		
Interese de depuneri	4490	20	14480	48	Interese de efecte	43	—	27258	60
Chiria	480	—			Provisiuni			14813	48
Spese diverse	1333	47			Venit transpus			200	—
Salare	7168	—	8981	47					
Contribuțiune (Dare)	2990	23							
Compoziția de timbru	125	53							
10% Dare după int. de dep.	449	62	3565	38					
10% Amortisare din mobilier			204	70					
Profit curat			15040	05					
			42272	08				42272	08

Bozoviciu, la 31 Decembrie 1902.

Iuliu Novac m. p.
director executiv.

Aureliu N. Simtion m. p.
comptabil și procurist.

Membrii direcțiunii:

Stachius Popoviciu m. p.

Dimitrie Bogoeviciu m. p.

Ioan Brinzei m. p.

Ilie Ruva m. p.

Daniil Radivoieviciu m. p.

George Străin m. p.

Subscrisul comitet am esaminat conturile de mai sus și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Bozoviciu, la 26 Ianuarie 1903.

Comitetul de supraveghiere:

Nicolae Novacoviciu m. p.
președinte,

Virgil Nedici m. p.

Iosif Ieva m. p.

Vasilie Popoviciu m. p.

Simion Disela m. p.

Iosif Ieva m. p.